

Wanneer beworteld?

Als in het begin van de zomer wordt afgelegd en aangeaard, is (zijn) in het najaar de aflegger(s) beworteld. De grondafdekking voorzichtig rondom de afgelegde scheut losmaken. Ligt de scheut bloot, dan bepalen waar de bewortelde scheut wordt losgeknipt (met snoeischaar) van de moederplant. Hierna kan de aanwinst worden uitgeplant op z'n definitieve plaats.

liefhebbers van potplanten of voor wie een balkon heeft een methode om met verwondering te kunnen constateren dat zo'n eenvoudige ingreep ook nog resultaat geeft. Het is een schone manier van vermeerderen; er komt geen grond aan te pas.

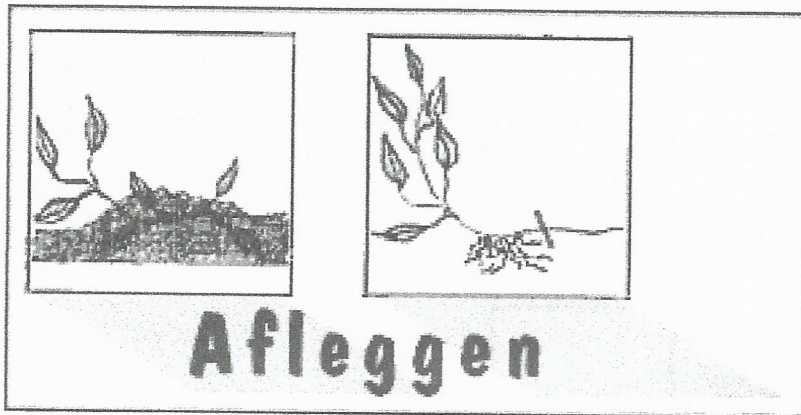
Links: bloempot met vochtig mos om stengel
Rechts: bewortelde stengel

Nieuw en oud bij elkaar

Kenmerkend voor marcotteren is dat de toekomstige nieuwe plant (voorlopig) aan de oude plant (moederplant) blijft zitten. Marcotteren heeft overeenkomsten met afleggen zij het dat bij marcotteren in plaats van grond vochtig mos of watten wordt gebruikt.

Om beworteling te krijgen wordt de bast van de plant **onder** een knop, blad of bladpaar verwond. Een stukje van de dunne bast wordt verwijderd. Het blad aan de stengel, direct boven de verwonding, wordt op de bladsteel doorgeknipt. Vervolgens wordt een bloempot van gebakken klei gehalveerd. De grootte van de bloempot is afhankelijk van de dikte van de stengel van de plant: voor een dikke stengel een grote bloempot, voor een dunne stengel een kleine bloempot. Het gat onder in de bloempot moet worden aangepast aan de dikte van de stengel. Met behulp van een steenboor is dit geen onoverkomelijk karwei. Het gat moet iets ruimer zijn dan de dikte van de stengel, zodat de

Behalve een snoeischaar en een schop is voor deze vorm van vermeerderen geen bijzonder gereedschap nodig. Afleggen is de meest eenvoudige manier van vermeerderen en kan zonder veel kennis van planten door iedereen worden uitgevoerd.

Links: aanaarden van de stengel
Rechts: uitgegraven, bewortelde stengel

In de zomer bloeiende planten

Veel planten die 's zomers bloeien, zijn makkelijk te vermeerderen door stengels die al over de grond liggen of naar de grond zijn af te buigen, af te dekken met een laagje grond. Het stengeldeel dat wordt afgedekt met grond, moet ten minste drie bladeren met ogen hebben. De stengel wordt op het gedeelte ter hoogte van de bladeren verwond door de bast voorzichtig los te maken met een mes. Bij de overige twee bladknopen wordt dezelfde handeling uitgevoerd. De stengel met verwondingen wordt over een laagje verse aarde gelegd en afgedekt met grond. De grond licht aandrukken. Mocht de stengel niet uit zichzelf blijven liggen, dan kan de stengel met behulp van U-vormig gebogen ijzerdraad worden vastgezet in de bodem. De grond die wordt gebruikt om af te dekken, kan de bestaande tuinaarde zijn of er wordt potgrond voor gebruikt. Zorg ervoor dat de top van de scheut met ten minste drie tot vijf bladeren en/of knoppen **buiten** het grondhoopje uitsteekt (zie linker tekening).

Welke planten afleggen?

Bijna alle zomer bloeiende klimplanten en heesters zijn op deze manier te vermeerderen.

- **Klimplanten:**
- *bramen druiven*

Stek maken

In het algemeen wordt stek gesneden van een stengeldeel met ogen. Het kan van het uiteinde van een scheut, het middendeel van de stengel of van het blad worden genomen. De lengte van een stek is ongeveer vijf tot tien cm. Welke vorm van stekken je kunt gebruiken, hangt af van de soort plant of struik. Om stekken te verzamelen gebruik je een snoeischaar. Knip stek van de plant door tussen twee bladeren te knippen. Voor het klaarmaken van de stek gebruik je een scherp mes en snij je in één beweging de stengel *onder een blad, bladknoop of bladpaar* door. Nooit wringen of breken. De snede moet glad zijn. 'Bloedende' stek laat je even met rust, totdat het bloeden duidelijk minder wordt. Zitten er nog blaadjes bij of aan de bladknoop? Verwijder ze door de steeltjes door te snijden. Snij de top van de stek weg *boven* het laatste blad of bladpaar. Maak in het medium een gaatje met een dun bamboestokje en laat de stek daarin zakken. Druk de grond rondom de stek licht aan.

Soorten stek

Gewone stek of scheutstek

Hiervoor wordt het uiteinde van de stengel(s) gebruikt. Vooral om kamerplanten te vermenigvuldigen. In sommige gevallen kan de stek beter niet worden afgesneden onder een blad of bladpaar, maar worden afgebroken

Houtstek

In de boomteelt een veel gebruikte methode. Wanneer de blaadjes van de struiken zijn, al is het in het najaar of de winter, dan kan houtstek worden gemaakt. Houtstekken moeten goed zijn uitgerijpt. Dit is te zien aan de kleur van het hout; het moet bruin van kleur zijn. In tegenstelling tot de scheutstek wordt voor een houtstek het middendeel van de stengel gebruikt. De stengel wordt zowel onder als boven een oog(paar) of knop doorgesneden. Houtstek worden gebost en opgeplant, zolang het najaar of winter is. Pas begin april worden de opgeboste houtstekken losgemaakt en uitgeplant. Om de beworteling te versnellen wordt houtstek ook onder glas of plastic gehouden. Houtstek kan o.m. gemaakt worden van: bes (*Ribes*), waaronder siervormen van *Ribes*, aalbes, zwarte bes, Thaybes, jostabes, Japanse wijnbes, braam (*Rubus*) etc.

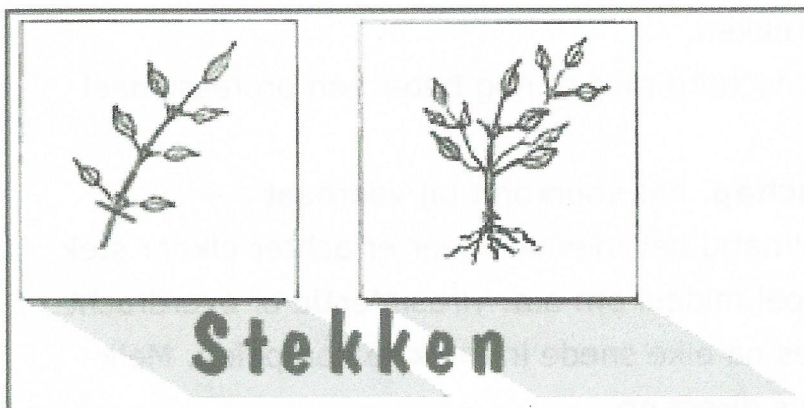
Bladstek

Wordt voornamelijk in de bloemisterij gebruikt. Soms blad met steel of een gedeelte van het blad. Toepassing o.m. bladbegonia's (*Begonia*), Kaaps viooltje (*Saintpaulia*) etc.

Wanneer beworteld?

Is uiteraard afhankelijk van welke plant is gestekt. In het algemeen duurt het drie tot vijf weken, voordat er voldoende wortels aan zitten. Een goede indicatie is wanneer de knoppen in de bladoksels zwellen of al uitlopen. Laat de stek(ken) nog twee tot drie weken in de pot of bak staan, voordat ze worden uitgeplant of verpot. Na het verpotten of uitplanten is het niet meer nodig om de jonge planten onder glas te houden.

- **Als stekmedium** (een duur woord voor grond) gebruik je bladaarde vermengd met scherp zand in de verhouding 2 : 1 of potgrond vermengd met scherp zand in de verhouding 2 : 1
- **Stekken zet je in pot** of in een (plastic) kistje. In beide gevallen moet het materiaal goed zijn schoongeboend.
- **Om de pot** of het kistje af te dekken gebruik je of een glasplaat of stevig doorzichtig plastic; bij stekken in pot is een doorzichtige plastic zak wel zo handig.
- **Bewortelings- of groeistof** (Rhizopon-stekpoeder) bevordert de wortelvorming en gaat beschimmeling van de wond van de stek tegen. Het is kant en klaar in het tuincentrum te koop. (liever niet)
- **Nadat de stek(ken)** in het medium is/zijn geplaatst, wordt de bovengrond afgedekt met een dun laagje scherp zand. Het voorkomt dat (on)kruiden het voedsel voor de stek(ken) voortijdig weggapen.
- **Staan de stekken** eenmaal in pot of kistje, dan direct licht aangieten met (regen)water. Hierna afdekken met glas of plastic.
- **Overdag luchten**; dit is de glasplaat op steunblokjes zetten of de afdekking met plastic omhoog tillen, zodat de stekken voor de helft onbedekt zijn. Luchttoetreding vermindert de luchtvochtigheid rondom de stekken en voorkomt dat de stek(ken) gaan 'smeulen' = schimmelen of rotten. 's Nachts de stekken wel afdekken.
- **Controleer van dag tot dag** de stekken, verwijder smeulende stekken direct, geef zo nodig een beetje water.
- **Het slagen van stekken** hangt ten nauwste samen met het goede niveau van vochtigheid in het medium en een permanente hoge luchtvochtigheid.

Links: een stek snij je onder een bladknoop af
Rechts: bewortelde stek

stengel niet bekneld raakt. Wie dit allemaal te veel is, gebruikt plastic en wikkelt dit rondom de plaats waar gemarcotteerd is.

Rondom de verwonding wordt vochtig vochtig mos of vochtig gemaakte watten aangebracht. De twee helften van de bloempot worden er omheen gedaan en met touw of dun ijzerdraad samengebonden. Mocht de stengel met de bloempot eraan topzwaar worden of zelfs overhellen, dan twee tonkinstokken in de pot/bak steken, waarin de moederplant staat en het uiteinde van deze stokken verbinden met de bloempot van het gemarcotteerde deel. Regelmatig water geven, zowel de moederplant en de toekomstige nieuwe plant in de bloempot is de enige verzorging die nodig is.

Na 8 tot 12 weken de bloempot voorzichtig losmaken en controleren of er al voldoende wortels zijn gevormd. Is dit het geval, dan wordt de scheut losgeknipt van de moederplant (uiteraard doorknippen *onder* de nieuw gevormde wortels). De nieuwe plant kan nu in pot worden gezet. Als grond gebruik je potgrond. De moederplant zal vanuit de bladoksels (aan het stengeldeel onder de afgeknipte top) weer nieuwe uitlopers vormen.

Welke planten marcotteren?

Alles Leuk voor scholen

I - stekken

Enkele tips:

- **Om gezonde planten** door stekken te krijgen moet de plant, waarvan stek wordt genomen, gezond zijn. Neem geen stek van stengels die lang en slap zijn, een stevige stengel is nodig. Houtige stekken wortelen in het algemeen moeilijker dan jonge, zachte stekken.
- **Stekken** doe je met een vlijmscherp mes of nog beter een professioneel entmes.
- **Zorg voor schoon gereedschap**, het voorkomt bij voorbaat schimmelvorming. Reinig regelmatig het mes wanneer er achter elkaar stek wordt gesneden. Een heel simpel middel om o.a. virusinfectie of overdracht ervan te voorkomen, is het mes na elke snede in melk te dompelen. Melk neemt eventueel aanwezig virus direct op.